

N. Fleck
sekretář

Čtvrtletní

Z P R A V O D A J

**Českomoravské psychologické
společnosti**

č. 15/1993

Vydává Českomoravská psychologická společnost
Oldřichova 19, 128 00 Praha 2
tel.: 69 26 496

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha 6j.
310/93-NP ze dne 25. 2. 1993.

září 1993

Poděkování

Mám velkou radost, o kterou bych se s vámi ráda podělila.

Jak víte, byli jsme tísnivou finanční situací donuceni požádat vás o zvýšení členského příspěvku. Měli jsme starost, jak tato naše prosba bude přijata - moc dobře sami víme, jak rychle se peníze rozkutálejí, navíc když člověk chce či potřebuje být i v jiných odborných seskupeních.

Moc ráda bych proto poděkovala všem kolegům a kolegyním, kteří osobně a navíc během jediného měsíce zaplatili těch 50,- Kč - byla to pomoc tak říkajíc v hodině dvanácté. Obzvláště ráda bych poděkovala těm kolegům a kolegyním, kteří z vlastního rozhodnutí poslali i obnosy větší.

Děkuji nejen za peníze, ale i za tu chuť pomoci, pocit souzájemnosti, přátelství. A mám velkou radost.

Hana Junová

Zpráva z dosavadních jednání meziassociační komise pro otázky akreditace psychologů

Do komise, zřízené v únoru 1993 po neúspěchu jednání o zřízení přípravného výboru Psychologické komory, byli jednotlivými asociacemi delegováni: doc. Bureš (Česká asociace psychologů práce a organizace), dr. Ženatý (Asociace klinických psychologů), dr. Prokešová a dr. Mertin (Asociace poradenských pracovníků ve školství), dr. Řehan (Českomoravská psychologická společnost) a dr. Kopřiva (Asociace manželských a rodinných poradců). Komise se sešla zatím třikrát. Zmapovala současný stav vypracování kvalifikačních norem v jednotlivých psychologických specializacích:

a) klinická psychologie

Specializační příprava klinických psychologů probíhá již řadu let pod záštitou ILFu. Návrh nové koncepce specializační přípravy - dosud neschválený, avšak pravděpodobně v budoucnu platný - počítá se zhruba čtyřletou přípravou, jejímž hlavním obsahem bude klinická diagnostika a psychoterapie. Bude probíhat na tzv. akreditovaných pracovištích pod osobním vedením akreditovaných odborníků. Příprava bude zakončena závěrečnou zkouškou.

Postgraduální vzdělávání klinických psychologů je značně determinováno resortními předpisy, které činí migraci psychologů z nezdavotnických oborů do klinické psychologie velmi obtížnou.

Kliničtí psychologové rovněž vyžadují jednooborovou psychologii jako nezbytnou pregraduální kvalifikaci, i když v současné době (červen 1993) zvažují možnost uznávání dvouoborové psychologie u stávajících klinických psychologů s jistou praxí.

b) psychologie práce a organizace

ČAPPO se zabývalo otázkou kvalifikace psychologa práce v rámci definice podmínek řádného členství v asociaci. Vypracovala systém, v němž figuruje šest užších specializací, tzv. autorizačních oblastí: psychologická diagnostika v personalistice, pracovní - psychologické poradenství (zejména při úřadech práce), tvorba a projekty personálních systémů hodnocení, výuka v oboru a psychologický výcvik, hodnocení psychické zátěže (zvl. v hygienické službě) a inženýrsko - psychologické expertízy (názvy oblastí jsou zde poněkud zkráceny). Optimálním pregraduálním vzděláváním je jednooborová psychologie se zaměřením na psychologii práce, přípustné je i dvouoborové studium s psychologií jako hlavním oborem, event. i jiné studium - musí však být kompenzováno delší praxí. Standardně se vyžaduje praxe 3 roky v dané autorizační oblasti a absolvování postgraduálního studia v psychologii práce. Autorizační komise individuálně posuzuje jednotlivé případy.

c) manželské a rodinné poradenství

AMRP má vypracovaný a valnou hromadou schválený jak systém vzdělávání manželského a rodinného poradce pro nově příchozí do oboru, tak i systém posuzování kvalifikace stávajících poradců. Pregraduální vzdělání zde pro nově příchozí představuje VŠ humanitního směru plus absolvování psychologického vzdělání relevantního pro manželské a rodinné poradenství, které je definováno. U stávajících poradců lze chybějící pregraduální psychologické vzdělání kompenzovat delší praxí.

Kvalifikační systém je dvouступňový - po absolvování předepsaných stáží a 500 hodin supervidované práce s klientelou se čekatel stává manželským a rodinným poradcem, po dalších 4 letech supervidované praxe, vlastní zážitkové terapeutické zkušenosti a po absolvování výcvikového programu s daným počtem hodin teorie a supervize se stává samostatným manželským a rodinným poradcem, který je způsobilý k vykonávání soukromé praxe v manželském a rodinném poradenství.

Kromě vlastního manželského a rodinného poradenství se vytvářejí další dvě užší specializace (autorizační okruhy) - náhradní rodinná péče (diagnostika manželství a rodiny) a supervize (chápaná jakožto reflexe profesionálního jednání, tedy širěji než jako metodické vedení). Zde však ještě nejsou kvalifikační požadavky upřesněny.

d) výchovné poradenství

1. 6. 1993 se sešel sněm poradenských pracovníků ve školství, kde členové Asociace byli seznámeni s návrhem kvalifikačních požadavků pro psychology pracující v této oblasti a s návrhem koncepce dalšího vzdělávání.

Garantem dalšího vzdělávání by byla Asociace a Metodické středisko MŠMT, o jehož zřízení se reálně uvažuje.

Návrh koncepce obsahuje následující kvalifikační stupně: za první stupeň je považováno ukončené pregraduální studium jed-

nooborové psychologie nebo psychologie v kombinaci. Následuje tří až čtyřletý cyklus. V prvním roce bude probíhat zácvik, který bude zaměřen hlavně na psychodiagnostiku a bude ukončen zkouškou. Předpokládá se, že pro absolventy psychologie v kombinaci budou zpřísněny požadavky této zkoušky v oblasti psychodiagnostiky.

Navazuje další stupeň tří až čtyřletého cyklu, který má určenou délku a formu, ale obsah se bude již více řídit orientací psychologa. Jde o dva základní směry - psychodiagnostiku a intervenci. Toto tří až čtyřleté období bude ukončeno atestací. Z psychologů, kteří dosáhli zmíněného kvalifikačního stupně ukončeného atestací, mají alespoň 10 let praxe v oboru, jmenuje Asociace supervizory - školitele. Toto základní schema je již rozpracováno a bude ke schválení předloženo podzimnímu sněmu Asociace. Přechodně bude Asociace PPS jako kvalifikované psychology akceptovat ty kolegy, kteří mají jednooborovou psychologii nebo psychologii v kombinaci a pracují již 6 let v oboru.

Na poslední schůzce komise byl doc. Burešem předložen návrh na obnovení myšlenky založení zájmového sdružení psychologů jakožto prozatímně fungující komory. Dr. Ženatý tuto myšlenku zcela neodmítl, nýbrž připustil možnost účasti Asociace klinických psychologů při modifikaci původního návrhu AMRP. Dr. Kopřiva připravil upravený návrh a rozešle členům komise. Další schůzka komise byla domluvena na 7. 10. 1993.

Setkání s prezidentem

Dne 11. 6. 93 se někteří naši kolegové (doc. Matějček, dr. Halík, dr. Vančura, dr. Kocourek, doc. Balcar ...) zúčastnili neformálního setkání s panem prezidentem Havlem ve vile Amálii v Lánech. Přítomni byli také rektor Univerzity Karlovy R. Palouš a bývalý rektor pražské AMU Z. Urbánek.

Setkání se uskutečnilo jako jedno ze série pravidelných debatic podvečerů pana prezidenta se zástupci profesních či jinak vymezených skupin, kteří zde v příjemném neoficiálním ovzduší dostávají prostor k artikulaci svého vidění současného společenského dění. Nešlo samozřejmě o mechanické přenesení našich každodenních profesních starostí. Nemluvílo se ani o penězích, ani o lapáličích s komorou. Úvahy se pohybovaly spíše v obecné rovině, v rovině reflexe současného stavu společnosti, institutu prezidenta apod. "Výkopu" k diskusí se ujal dr. Růžička a postupně zde zazněly mnohé zajímavé myšlenky a postřehy navazující na každodenní zkušenost psychologa s dopadem probíhajících společenských změn na psychiku jednotlivce. Porozumět odpovědím společnosti na tyto změny není jednoduché, a proto setkání pana prezidenta se zástupci psychologické obce chápeme především jako výzvu k dalšímu promyšlení nastolených témat.

PhDr. Alena Paloušová

Kurzy

1. Kurz "Práce s traumatem" Dr. Luc Quintyna, vedoucího Centra krizové psychologie v Bruselu, se překládá pro mimořádnou pracovní situaci Dr. Quintyna na termín 14. - 19. 2. 94. Bližší údaje vyjdou v prosincovém Zpravodaji.

2. Ve dnech 4. - 6. 10. 93 povede Doc. Smitskamp se svými spolupracovníky z fakulty kreativní terapie z Amsterdamu 3 teoretické semináře (témata: principy neverbálních kreativních arteterapií, principy pozorování a diagnózy u kreativních arteterapií, výcvik arteterapeutů: co by se měli naučit?) - 1 hodina denně, 3 workshopy muzikoterapie (vliv nástrojů na způsob hraní, kongruence - inkongruence mezi nástroji a způsob hraní, komunikace a interakce v hudbě, pozorování při muzikoterapii) - asi 3 hodiny denně a 3 workshopy dramaterapie (práce a hraní s drama-materiálem, komunikace a interakce v dramatu, pozorování v dramaterapii) - 3 hodiny. Každý den je ještě vyhrazen čas pro diskusi. Seminář se bude konat v Psychoterapeutickém středisku, Břehová 3, Praha 1, začátek bude 4. 10. v 10 hodin.

3. Ve dnech 19. - 20. 11. 93 se bude v Praze konat seminář prof. Dr. Franze Schonbergera z univerzity v Hannoveru ve spolupráci s ergoterapeutkou Heidi Schonbergerovou. Na programu budou témata:

práce s lidmi těžce tělesně a duševně postiženými:

vývojové psychologické základy, léčebně pedagogické přístupy, možnosti využití pohybové terapie. Začátek kurzu bude 19. 11. 93 v 10 hodin v zelené posluchárně FFUK, Celetná 20, Praha 1.

Zpráva z XVII. Olomouckých psychologických dnů 8. - 9. 7. 1993

Na uvedených "Dnech" se nás sešlo cca 50. Organizačně bylo toto setkání již tradičně dobře zvládnuté. Odborná sdělení měla velmi dobrou úroveň a vyvolávala četnou diskusi. I když početně nebylo auditorium velké, přesto se aktivně zapojovalo do nastíněných problémů. Velký ohlas např. vzbudilo sdělení dr. Pekařové o výchovné péči u dětí hospitalizovaných, dále pak sdělení a diskusní příspěvky doc. Mareše. Nelze opominout ani ostatní referáty, které rovněž iniciovaly zamyšlení se nad problematikou dětí a dospívajících ve školském, zdravotnickém a rodinném systému. Bohatě se toto téma probíralo i v kuloárech.

Z letošních "Olomouckých dnů" lze po dohodě s účastníky a dr. Řehanem vyvodit následující závěr:

Naše republika sice ratifikovala "Chartu práv dítěte", ale její realizace v oblasti legislativy a státních orgánů je stále nedostatečná. Naše mladá generace potřebuje plné odborné nasazení všech psychologických služeb, aby jí pomáhaly vyrovnat dosavadní nevyhovující právní systém a to jak ve školských, zdravotnických, tak i rodinných poměrech.

Účastníci doufají, že příští rok se jejich řady rozšíří nejen početně, ale i o nové poznatky z aplikování psychologie v naší společnosti.

PhDr. Blanka Šestáková
západočeská pobočka ČMPS, Plzeň

Oznámení sekcí

Českomoravská psychologická společnost - sekce klin. psychologie
Psychologická sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP
Pracovní skupina pro psychologii při České pediater. společnosti

pořádají společně

72. klinicko-psychologický den,

který se koná v pondělí 11. října 1993 od 9,00 do 13,30 hod. ve velkém sále Lékařského domu, Praha 2, Sokolská 31.

Téma: Bathypsychotherapeutické spektrum.

Koordinuje: PhDr. Eduard Urban

Program:

Úvodem k tématu

Doc. MUDr. Václav Mikota: Psychoanalýza

PhDr. Jana Kocourková: Psychoanalytická psychoterapie v dětském a adolescentním věku

Doc. PhDr. Soňa Hermochová: Individuální psychologie Alfréda Adlery

Doc. PhDr. ThDr. Tomáš Halík: K analytickému přístupu k psychoterapii

PhDr. Jan Preiss: Szondiho analýza osudu

PhDr. Eduard Urban: Neopsychoanalýza Karen Horneyové

Českomoravská psychologická společnost - sekce klin. psychologie
Psychologická sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP
Pracovní skupina pro psychologii při České pediater. společnosti

pořádají společně

73. klinicko-psychologický den,

který se koná v pondělí 13. prosince 1993 od 9,00 do 13,30 hod. ve velkém sále Lékařského domu, Praha 2, Sokolská 31.

Téma: Limity lidských práv a svobod (psychologické hledisko)

Koordinuje: Doc. PhDr. Jan Srnec, CSc.

Pracovní skupina pro neuropsychologii

si Vás dovoluje pozvat na

15. pracovní seminář neuropsychologů ČR

Téma: Neurologické vyšetřovací postupy u dětí

1. Dětská forma Halstead - Reitan Neuropsychological Test Battery
Mgr. Marek Preiss, Praha
2. První zkušenosti s vyšetřovacím programem FEPSY u dětí s epilepsií
PhDr. Kateřina Chamoutová, Praha

Seminář se koná v úterý 23. listopadu 93 ve Fakultní Thomayerově nemocnici, Praha 4 - Krč, neurologická klinika IVPZ, pavilon B 2 (posluchárna v suterénu vpravo). Spojení metrem C Kačerov, bus FTN.

PhDr. Petr Kulišťák
předseda prac. skup.

Sekce obecné a teoretické psychologie

zve na přednášku Doc. PhDr. Pavla Říšana, CSc.

"Agresologická problematika na III. evropském psychologickém kongresu v Tampere."

Přednáška se koná ve středu 17. 11. 93 ve 14,30 hod. v Psychologickém ústavu AV ČR, pobočka 1, Husova 4, Praha 1 (místnost 214).

a dále zve na přednášku Miluše Sedlákové

"Pojetí mentálních modelů v kognitivní psychologii."

Přednáška se koná ve středu 15. 12. 93 ve 14,30 hod. v Psychologickém ústavu AV ČR, pobočka 1, Husova 4, Praha 1 (místnost 214).

Miluše Sedláková
předsedkyně sekce

Sekce poradenské psychologie

1. na základě velkého zájmu pořádá poslední letošní výcvik v Baum - testu (úvodní kurs) dne 16. - 17. 12. 1993. Výcvik se bude konat v prostorách PPP Jeruzalémská 12. Poplatek za kurs je 250,- Kč. Přednáší PhDr. Libor Richter, CSc, participuje PhDr. Václav Mrštík. Přihlášky prosíme na adresu:

PhDr. Václav Mrštík, U stadionu 962/II, 293 01 Mladá Boleslav

2. kazuistický seminář v Baum - testu se bude konat 16. 11. 93 od 9,30 hod., Jeruzalémská 12. Zde je počet účastníků omezen na 40. Pozvánky a materiály ke kazuistikám obdrží prvních 40 zájemců. Přednáší PhDr. Libor Richter, CSc. Poplatek 20,-Kč (úhrada nájemného a lektorné).

PhDr. Václav Mrštík
předseda sekce

Oznámení asociací

Asociace dopravních psychologů ČR

1. Ve dnech 21. - 24. 6. 1993 se v Lázních Bělohrad konal již 29. celostátní metodický seminář dopravních psychologů, kterého se zúčastnili téměř v plném počtu i kolegové z ADP Slovenské republiky. Součástí semináře byla valná hromada ADP, která mimo jiné zvolila nové předsednictvo, schválila výši členského příspěvku na r. 1993. Podána byla zpráva o hospodaření a stavu účtu, po rozpadu ČSFR byl rozdělen majetek mezi ADP ČR a ADP SR, a to velmi korektním a bezproblémovým jednáním obou stran. Obě asociace se dohodly na další úzké spolupráci, mimo jiné na užívání stejné metodiky pro posuzování psychické způsobilosti řidičů, která byla vypracována v ÚSMĐ a.s. Praha za spolupráce kolegů i ze Slovenské republiky, na zveřejnění seznamu členů obou ADP v obou republikách pro potřeby zainteresovaných institucí, na uznávání nálezů zpracovaných kolegy v druhé republice, na dalším pořádání metodických seminářů střídavě v ČR a SR a na průběžné výměně zkušeností.

Za řádné členy byli přijati kolegové působící v Železniční dopravě a dohodnuta byla spolupráce zejména v oblasti legislativy.

Valná hromada rovněž schválila postup předávání nové metodiky pro posuzování psychické způsobilosti řidičů a její ochrany před neoprávněným rozšiřováním. Na základě závěrů oponentního řízení se zadavatelem (BESIP ČR) byla tato metodika svěřena do správy ADP, která se zavázala zajistit její ochranu a garantovat její kompetentní využívání.

Zhodnocen byl průběh prvního kola atestačního studia, které zabezpečovala katedra psychologie Univerzity Palackého v Olomouci, absolventům tohoto studia byla předána absolventská osvědčení. Druhé kolo bude připravováno pro zbývajících řádných členů ADP a mimořádných členů, kteří již delší dobu pracují pod supervizí.

Projednány byly podmínky pro přijetí za řádného člena ADP, zohledněny byly i zkušenosti ostatních asociací. Jednou z podmínek řádného členství opravňujícího k samostatné činnosti bude i ukončené atestační studium.

Valná hromada byla seznámena s postupem schvalování zákona o psychologické činnosti a psychologické komoře. Ocenila úsilí a aktivitu ze strany ČMPS, avšak z přístupu schvalovacích orgánů jsou naši členové zklamáni a obávají se neblahých důsledků v praxi, způsobených dalšími průtahy.

2. V září r. 1992 se v Paříži sešla pracovní skupina dopravních psychologů z evropských zemí a byla ustavena Evropská asociace dopravních psychologů (EUROPSYT). Od tohoto data se uskutečnilo již několik setkání, po počátečních procedurálních záležitostech se pozornost této asociace začíná více soustřeďovat na odborné programy, intenzivnější výměnu zkušeností a sjednocování přístupů a metod práce psychologů v dopravě. Zakládajícím členem a pravidelným účastníkem všech jednání je za Českou republiku PhDr. Eduard Bakalář, člen rozšířeného předsednictva ADP ČR:

PhDr. Vlasta Rehnová, jednatelka ADP ČR

Kolik ještě asociací?

V minulém čísle Zpravodaje vyšlo oznámení o vzniku Asociace dětských psychiatrů a psychologů s výzvou ke vstupu pro další zájemce. Protože předmět činnosti tohoto nového profesního sdružení se do značné míry kryje s posláním Asociace klinických psychologů ČR, považujeme za důležité seznámit kolegy s širším kontextem celé záležitosti.

Asociace klinických psychologů nebyla bohužel kontaktována a seznámena s úmyslem založit nové profesní sdružení, mezioborové, nemohla tudíž uvést věci na pravou míru. Asociace dětských psychiatrů a psychologů má podle jejich předsedy MUDr. Stibrála za úkol hájit zájmy pedopsiatrie a pedopsychologů a SZP v podmínkách financování zdravotnictví pro oba naše obory nevýhodných. Vyjednávání o těchto záležitostech má však svá pevná pravidla podložená dokonce legislativně (institut Dohodovacího řízení) a je třeba je respektovat. Mluvčím lékařské veřejnosti je ze zákona Lékařská komora, partnerem jsou jednotlivé odborné společnosti České lékařské společnosti JEP. Kliničtí psychologové jakkoli zaměření, jsou jako nelékaři mimo tyto struktury a jsou zastupováni svou asociací. Ta ale není ustanovena ze zákona (všichni dobře známe vleklé potíže s komorou), proto je její pozice křehká. Zvláště při silicích tlacích na omezení počtu členů Dohodovacího řízení. Psychologové ve zdravotnictví teď mají profesní zastoupení dvojnásob. A ani jedno ze zákonů. Vzniká tak nepřehledná situace, pro oficiální fórum nepřijatelná. Navíc v materiálech Asociace dětských psychiatrů a psychologů předložených kompetentním orgánům není problematika klinických psychologů vůbec zmíněna.

Je už naší národní přirozeností reagovat na obtíže založením nového spolku. Bohužel tak často trýštíme síly, kterých není na zbytek. A pokud si nekoordinovanými aktivitami dokonce škodíme, i když neúmyslně, je to smutné.

PhDr. Alena Paloušová
členka prezidia AKP
Čech, Moravy a Slezska

Různá oznámení

Českomoravská grafologická společnost

pořádá 2. grafologický den 26. 10. 1993.

Téma: Písmo znalců a grafologie - odborná terminologie.

Bude přednášet některý z odborníků Kriminologického ústavu. Prosíme o předběžné přihlášky vzhledem k nutnosti zajistit odpovídající místnost. Přihlášky zasílejte na adresu:

PhDr. Václav Mrštík

U stadionu 962/II

293 01 Mladá Boleslav.

Oznámení kabinetu psychologie ILF

Kursy a odborné stáže na říjen - prosinec 93

Kurs speciální průpravy v klinické psychologii

vedoucí kursu: PhDr. Jan Ženatý, místo konání: ILF, Budějovická, Praha, termín 18.10. - 22.10.93, předpokl. počet uč. 20, určení: pro psychology zařazené do speciální průpravy

Pokračovací kurs v Rorschachově metodě II.

vedoucí kursu: PhDr. Jan Ženatý, místo konání: Vzdělávací centrum FTN, Kukučínova ul., termín: 11. - 13. 10.93, předpokl. počet uč. 20, určení: pro absolventy I. části kursu a mírně pokročilé

Kurs: projektivní metody v dětské klinické psychologii

vedoucí kursu: PhDr. Dana Krejčířová, termín: 14. 10. - 15. 10.93, místo konání: Vzdělávací centrum FTN, Kukučínova ul., předpokl. počet uč. 20, určení: pro klinické psychology pracující s dětmi

Odborná stáž v psychodiagnostice a individuální psychoterapii (dosp.)

vedoucí: PhDr. Jan Ženatý, termín: 4.10. - 15.10.93, místo konání: kabinet psychologie ILF, předpokl. počet uč. 2 (stáž není vázána na specializační zkoušku)

Odborná stáž v psychologické vývojové diagnostice

vedoucí: PhDr. Dana Krejčířová, termín: 20.9. - 1.10.93, místo konání: kabinet psychologie ILF, předpokl. počet uč. 1 (stáž není vázána na spec. zkoušku), ubytování možno

Odborná stáž v dětské klinické psychologii

vedoucí: PhDr. Dana Krejčířová, termín: 18.10. - 29.10.93, místo konání: kabinet psychologie ILF, předpokl. počet uč. 2 (stáž není vázána na spec. zkoušku), bez záruky ubytování - dle možností

Odborná stáž v pediatrické psychologii

vedoucí: PhDr. Dana Krejčířová, termín: 15.11. - 26.11.93 (2 týdny), místo konání: kabinet psychologie ILF, předpokl. počet uč. 1 (stáž není vázána na spec. zkoušku), ubytování dle možností

Odborná stáž v neuropsychologii

vedoucí: PhDr. Petr Kulišťák, termín konání: listopad 93, doba trvání 4 týdny, místo konání: katedra neurologie ILF Praha, FTN, předpokl. počet uč. 2, ubytování bez záruky

Kurs: Psychologie útlého věku: výzkumné studie - nové přístupy, nové perspektivy

vedoucí kursu: Prof. MUDr. Hanuš Papoušek, DrSc. (profesor vývojové psychobiologie na univerzitě v Mnichově), garant kursu: PhDr. Dana Krejčířová, odborná asistentka kabinetu psychologie ILF Praha

termín konání: 4.10. - 6.10.93 (3 dny), místo konání: ILF Budějovické nám. 15, Praha, předpokl. počet uč. 20, určení: pro psychology a lékaře pracující s dětmi útlého věku

1. Integrativní kompetence v útlém věku: preverbální učení, kognitivní dovednosti a komunikace

2. Podpora a posilování integrativní kompetence dítěte rodiči
3. Nové aspekty vztahu dítěte s rodiči
4. Interakční selhávání a interakční poradenství

Informace na adrese:

Kabinet psychologie ILF - pí D. Petrášová, Videňská 800, 146 59
Praha 4, tel.: 02/4701/linka 2100

Společnost STOB (Stop obezitelé)

oznamuje, že víkendové školení v metodice behaviorální psychoterapie obezity se bude konat ve dnech 19. - 21.11.1909 v Praze. Školení je určeno pro psychology, lékaře, popř. pro pracovníky Fit center a kosmetických zařízení. Bližší informace je možné získat na adrese:

PhDr. Iva Málková, STOB, P.O.Box 146, 143 00 Praha 4

Masarykův ústav vyšších studií ČVUT

organizuje prostřednictvím katedry inženýrské pedagogiky inženýrsko-pedagogické vzdělávání pro studenty vysokých škol technického zaměření, kteří chtějí vyučovat na středních školách. Součástí studia je také předmět psychologie, kterou si studenti mohou volit v rámci svého denního studia jako volitelný předmět. Na podzim vyjde v rámci ČVUT skriptum "Psychologie pro techniky", zaměřené obecně psychologicky, přičemž je potlačena teoretická složka ve prospěch praktických ukázek a srozumitelnosti.

PhDr. Dana Dobrovská, CSc.
ved. kat. inž. pedagogiky

Český institut pro přístup zaměřený na člověka Czech Institut for Person Centred Approach

Český institut pro přístup zaměřený na člověka je vzdělávacím zařízením, které bude v rámci svých vzdělávacích programů připravovat vysokoškolské odborníky především z řad psychologů, lékařů a pedagogů na poradenskou a psychoterapeutickou práci. Bude usilovat o vzdělávání učitelů i pracovníků zabývajících se výchovou mimo oblast školství, rozvojem jejich osobností, výukou komunikačních dovedností ap. Bude působit v těch oblastech, kde lidský faktor hraje důležitou roli při ovlivňování psychického zdraví.

Programovým ředitelem, odpovědným za obsah i kvalitu programu je anglický psychoterapeut David P. Buck - ředitel Institut for Person-Centred Learning (UK). Tento mezinárodní trenér byl členem základního lektorského týmu Carla R. Rogerse. David Buck

je současně i ředitelem The Redbridge Counselling Service a přednáší psychologii na University of London. V jeho osobě se ČIPZČ hlásí k práci a myšlenkám Carla R. Rogerse. ČIPZČ ve spolupráci s britským institutem připravilo výcvikový program vycházející z původních myšlenek Carla R. Rogerse, z pojetí, které se odlišuje od německé, Lauschovské větve.

Poradenství a psychoterapie zaměřená na klienta - výcvikový program

Český institut pro přístup zaměřený na člověka (ČIPZČ) Vás touto cestou informuje, že od začátku příštího roku zahajuje 3 1/2 letý výcvikový program v poradenství a psychoterapii zaměřené na klienta. Obsah i rozsah programu je identický s obecně platnými zahraničními normami pro rogeriánský výcvik. Zakoření výcviku vytvoří předpoklad pro práci kvalifikovaného poradce nebo psychoterapeuta. Účast ve výcviku není podmíněna znalostí cizího jazyka, není limitována ani věkem. Přihlásit se může vysokoškolsky vzdělaný absolvent především z oborů psychologie, medicíny, pedagogiky nebo příbuzných oborů nebo v posledním ročníku studující posluchači.

Přihlášky očekáváme do konce října. Zahájení únor 1994.
Adresa: Český institut pro psychoterapii zaměřenou na člověka (ČIPZČ), Jakubská 7, 602 00 Brno, tel/fax: 05/4221 44 537

PhDr. Oldřich Tegze

Institut pro studium písma - akreditované pracoviště MŠMT ČR

Psychologie písma a písmonalectví - studium PGS typu

Institut pro studium písma ve spolupráci s SPS zahajuje v prosinci 93 PGS pro zájemce z řad psychologů, pedagogů, lékařů a vysokoškolsky vzdělaných odborníků. Toto studium je ukončeno zkouškou a udělením osvědčení o způsobilosti pro činnost grafolog, pokud ukončí základní studium a osvědčením pro činnost písmonalec, pokud bude pokračovat v dalším studiu. Studium je zaměřeno na postihu celé problematiky analýzy písemného projevu člověka od neuropsychologických základů písma, přes náročnou psychologickou interpretaci až po písmonalecký rozbor.

Součástí studia je i zahraniční stáž. Celkové náklady na první část studia se budou pohybovat kolem 6000,- Kč. Každý blok se platí zvlášť. Výše poplatku bude upravována podle výše inflace. Této formy studia se mohou zúčastnit pouze ti, kteří absolvovali dvě části ze Základů psychologie písma - grafologické abecedy. Přihlášky na: ISP, Jakubská 7, 602 00 Brno, tel.fax: 05/42214537

Psychologie písma a písmaznalství - odborný časopis

Nový časopis pro analýzy písma je určen všem zájemcům o studium písemného projevu. Časopis Vám umožní kvalitnější kontakt mezi zájemci o psychologii písma a písmaznalství a vytváří prostor pro publikování odborných článků a propagování odborné činnosti v psychologii písma i písmaznalství.

Časopis si můžete objednat formou předplatného nebo si ho zakoupit i jednotlivě. Jeho nová cena je určena na 35,- Kč za číslo, vychází dvakrát ročně. Předplatné je vhodné i pro organizace. První číslo vyšlo v listopadu 1992. Vydává ISP. Objednávky na adrese: Institut pro studium písma, Jakubská 7, 602 00 Brno.

Supervizní činnost

Institut pro studium písma nabízí všem, kteří se zabývají psychologií písma supervizi jejich rozborů a analýz. Současně informuje o pořádání kazuistických seminářů, které začnou v listopadu 93. O datu zahájení Vás budeme informovat v tomto Zpravodaji.

Odborná literatura ISP

Základní zákony - Marchesan, M.

Jedná se o knihu prof. Marco Marchesana "Základní zákony". Jde o dílo zakladatele milánské školy a jednoho z otců psychologie písma, který výrazně posunul psychologii písma směrem k vědecké metodě. Čtenářům se tak dostane do rukou jedno ze základních děl, které by měl znát každý, kdo se chce zabývat vážně psychologií písma. Kniha vyjde v omezeném nákladu a předpokládaná cena bude mezi 150 - 180,- Kč. Její distribuci předpokládáme hlavně mezi odbornou veřejnost z řad psychologů, lékařů, speciálních pedagogů, učitelů a bude zaslána do několika univerzitních knihoven v ČR a SR.

Tuto knihu vydáváme na počest profesora Marchesana, který ve věku 92 let před dvěma léty zemřel. Zájemci si ji mohou objednat předem. Předpokládaná doba vydání je IV. čtvrtletí 93.

Základy psychologie písma, I.díl - Steinhäuselová, D.

První díl knihy, která je určena především odborné veřejnosti a skutečným zájemcům o psychologii písma (grafologii), zahajuje seznamování se s uceleným systémem poznatků, který umožní získání hlubokých znalostí v oboru. Autorka je známá odbornice v této oblasti, jež kromě několikaleté praxe soudního znalce své vědomosti předává posluchačům, na Institutu pro studium písma, kde je ředitelkou vzdělávacích programů. Na studium psychologie písma u prof. Petery navázala studiem na milánské univerzitě UIM v Itálii. Ve své práci si autorka klade za cíl překlénout to množství literatury, které neustále "uvádí" do problematiky a nabízí čtenářům pouze několik informací, s nimiž si většinou sám nemůže vědět rady. Čtenáři se tak dostanou postupně do rukou poznatků, které mu umožní provádět rozborů písma na dobré vědecké úrovni.

Předpokládaná konečná cena jednotlivých dílů je mezi 180 - 220,- Kč.

PhDr. Dagmar Steinhäuselová

Americká podoktorální specializace v klinické psychologii

Před dvaceti lety byl podoktorální výuce (educating) a výcviku (training) věnován sborník, který redigoval I. B. Weiner (1973). Podoktorální studium, jedno až tříroční, následuje po čtyřletém základním universitním studiu (undergraduate study) a po studii "podiplomních" (graduate study). Studia podiplomní mají dvě fáze: první končí po třech či čtyřech semestrech, titulem magistra (master). Druhá fáze, trvající nejméně tři roky, vede k doktorátu. Psychologové mohou obdržet "doktorát filosofie" (Ph.D.), "výchovy" (Ed.D.), či psychologie (Psy.D.).

Vynikající americký psycholog, David SHAKOW (1973) byl toho názoru, že podiplomní studium má mít široký záběr. Naproti tomu na podoktorální úrovni (postdoctoral level) musí být výuka i výcvik zaměřeny úže. Jejich úkolem je připravit psychology pro specializaci.

Jak věci stojí o dvacet let později? Wiens (1993) souhlasí s Shakovým modelem, jak ukazuje sám titul článku, "Podoktorální studium: Příprava pro specializovanou praxi". Ve vzorku padesáti institucí, majících program podoktorálního studia, Wiens identifikoval témata nejvyššího stupně studia psychologie od "aging" (stárnutí) po "women's health" (zdraví žen). V češtině dostáváme následující výčet:

- alkoholismus
- artritida
- behaviorální lékařství
- bolest, chronická
- demence
- dětská zdravotní psychologie
- dítě a rodina
- etnické problémy
- forenzní a nápravná psychologie
- hodnocení
- hypnóza
- chronická mentální onemocnění
- chronické nemoci
- imunodeficitní virus (AIDS)
- kardiovaskulární onemocnění
- kognitivní terapie
- kojenci
- komputery a jejich využití
- kouření
- krizová intervence
- lékařská psychologie
- manželské vztahy
- matematické modely a jejich užití
- neuroscience
- neuropsychologie
- pediatrická neuropsychologie
- poradenství
- poruchy jazyka
- psychoanalytické metody
- psychoimmunologie
- psychoterapie
- rakovina

rehabilitace
řízená zdravotní péče
sexuální problémy
skleróza, rozčleněná (multiple sclerosis)
skupinová terapie
spánek
stárnutí
traumatické zážitky (traumatic life experiences)
úzkost
veřejné zdravotnictví
výzkum, příprava pro
zákony a jejich dodržování
zdravotní psychologie
ženské zdraví (women's health)
zneužití drog a alkoholu)

V 221 lokalitách příprava trvá jeden rok, v 153 místech dva roky, ve 14 institucích 3 roky. Převažují tedy programy jednorocní. Počet míst pro danou lokalitu se pohyboval od 1 místa (204 lokality) do 2 (145 lokalit), 3 (15), 4 (3), 5 (4), 6 (9), 7 (2), 8 (3), 9 (0), 10 (2), až 11 míst (1 lokalita). Celkový počet míst byl 694.

Podle kategorie institucí, v nichž jsou možnosti pokročilé přípravy pro specializaci, v 9 případech jde o výzkumné organizace, v 44 případech o centra mentálního zdraví, v 72 případech o podoktorální oddělení (graduate school departments spolu s profesionálními školami psychologie, v 128 případech o lékařské školy, a v 135 případech o různá lékařská centra. Po jednom místě bylo v odděleních pro anestezii, dětskou psychiatrii a rodinnou praxi. V lékařských institucích převažují oddělení psychiatrie (69 institucí), spolu s 5 odděleními nesoucími název "oddělení psychiatrie a psychologie".

V současné době neexistuje mechanismus pro hodnocení podoktorální specializace v klinické psychologii. V podstatě jde o obdobu lékařské "rezidence" a hodnocení psychologických zdokonalovacích programů se pravděpodobně bude řídit podobnými principy, včetně úsudku odborníků, možnosti finančního zabezpečení pro studenty, a trvání ne kratší než jeden rok.

LITERATURA:

- SHAKOW, D. (1973) Recommended graduate training program in clinical psychology. In: I.B. Weiner, Ed., pp.9-20.
WEINER, I.B., Ed. (1973) Postdoctoral education in clinical psychology. Topeka, KS: The Meninger Foundation.
WIENS, A.N. (1993) Postdoctoral education: Training for speciality practice. American Psychologist, 48, 415-422.

Josef Brožek

Užitečnost politické psychologie

Politická psychologie je částí psychologie sociální, která sleduje politické chování a prožívání jedinců a skupin. Snaží se o to, aby výstižně popsala, pochopila event. předpověděla politické děje. Obrací se často do minulosti, aby z ní čerpala psychologické poučení. Počítá s vlivem historie a tradice na současnost. Obrací-li se do budoucnosti, pak musí ověřovat platnost svých předpovědí.

Předmětem politické psychologie jsou funkce občanů, které lze členit podle převažujících občanských rolí na výkonné, koncepční a řídicí. Funkce výkonná je ta, při které se volí, bojuje, manifestuje. Funkce koncepční je ta, která reprezentuje koncepci státu, organizací nebo jejich částí, politických stran, směr dynamiky společnosti, psychologické stránky historického vývoje. Funkce řídicí je ta, která se prakticky projevuje v aparátu moci prostřednictvím komunikace, řízení politických dějů. Uvedené tři aspekty jsou v úzkých vzájemných vztazích a navzájem se podmiňují.

Jako dobře definovaná věda se politická psychologie rozvíjí od 70. let tohoto století. Její počátky lze však vystopovat v dávné historii. Zasloučeně a podrobně o tom píše J. van Ginneken v knize Crowds, Psychology and Politics (Cambridge, Univ. Press, 1992).

O současné politické psychologii v angličtině nejlépe pojednávají knihy: M.G. Hermann (Ed.), Political Psychology (San Francisco, London, Jossey - Bass Publ., 1986), W. F. Stone a P. E. Schaffner (Ed.) The Psychology of Politics (N.Y. Springer, 1988, 2. vyd.), a J. Offerman - Zuckerbergová (Ed.) Politics and Psychology (N.Y. Plenum Press, 1991), ve francouzštině M. L. Rouquette La Psychologie politique (Paris, P.U.F., 1988) a v němčině K. Horn Politische Psychologie (Frankfurt am Main, Nexus, 1989). V češtině jsou nejlepšími novými politicko-psychologickými dílky Úvahy o motivu moci od E. Bakaláře (Chrudim, Mach, 1992), ve slovenské literatuře zpracovala výstižně téma A. Zelová Možnosti politické psychologie u nás - předtým a teraz (Českosl. psychol., 1990, 34, č. 6, 481-488).

Politikové a státníci se odjakživa snaží psychologicky myslet a jednat, tzn. vmyslet se do mentality svých partnerů i odpůrců a odhadnout působení svých slov a činů. Schopnost, na kterou se přitom spoléhají, je jejich politicko-psychologické nadání. Tato schopnost je zřejmě výsledkem životní zkušenosti a specifického intuitivního nadání. Bohužel u řady politiků tato zvláštní schopnost, kterou si oni myslí, že jí mají, není ničím jiným než obyčejnou rutinou nebo často spíše špatnou než dobrou improvizací. Při řešení komplikovaných politických problémů, zejména v oblasti zahraniční politiky to prostě nestačí. Užitečnost politické psychologie je pak zvláště očividná.

Analýza vývoje každého významného historického jevu či akce vede zpravidla k poznání, že zde sehrály psychologické faktory podobně důležitou úlohu jako ekonomické, technické a sociální skutečnosti. Při řešení komplikovaných politických problémů, zejména v oblasti zahraniční politiky to prostě nestačí. Užitečnost politické psychologie je pak zvláště očividná.

které začíná dlouho před vojenskými akcemi a pokračuje někdy i dosti dlouho po jejich skončení akcí. To psychologické lze dokonce chápat jako stránku, která je politickému dění vnitřní podstatou.

Politická psychologie může pomáhat řešit ve vnitřní politice podobné úkoly jako v ekonomické praxi: vedení lidí, vysvětlování koncepcí a ovlivňování politického chování a prožívání. Politikovi, pověřenému službami v záležitostech zahraničních, může psychologie zprostředkovat zvláště znalosti o psychických zvláštěnostech příslušníků cizích národů.

Užítí politické psychologie v politice nijak nepodmiňuje ani nevyžaduje psychologizaci politiky. Psychologie tedy v oblasti politiky neřídí, měla by ale mít určitou poradní funkci a na základě toho také tak působit. V tomto smyslu má politicko psychologický přístup dvě závažné přednosti: první přednost vychází z přesnějšího, nezaujatého psychologického poznání politického partnera, jeho politiků a národa. Neboť správné psychologické porozumění jeho povaze, event. i pochopení jeho nevědomých asociací a motivů, politických záměrů, cílů, akcí a reakcí je podstatným předpokladem pro psychologicky správné politické jednání. Z této přednosti může plynout i další zisk: správné psychologické porozumění partnerovi, vnitřní dialog s jeho politickými názory může totiž vést k lepšímu porozumění vlastní politické linii, k prohloubení náhledu do vlastní politické povahy. Důsledkem takového porozumění politice ostatních mohou vzniknout realističtější politická stanoviska, která vedou k tvořivé politické atmosféře, k neutralizaci politického napětí a k produktivnějšímu řešení politických problémů.

J. Hoskovec

Cítím toto sdělení doc. Hoskovce nejen jako výzvu, ale i jako důležité připomenutí něčeho, na co začínáme už zase zapomínat: že žijeme v republice a res publika by nás měla i nadále provokovat k aktivní pomoci, spolupráci. Předčíst si některou z doporučených knih by mohlo být pomoci nejen pro naše kolegy poslance, ministry nebo radní.

Hana Junová

Psychologický výkladový atlas

Jaromír Janoušek, Jiří Hoskovec, Jiří Šlikar

Pro odbornou, studentskou a v neposlední řadě i širší veřejnost zajímaví se o psychologické poznatky přináší Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, Psychologický výkladový atlas.

Ve srovnání s učebnicemi, monografiemi, slovníky či encyklopediemi je méně obvyklým druhem psychologické publikace, zato velmi přitažlivým. Atlas z naší nabídky je první svého druhu v české psychologické literatuře, na české prostředí je také výrazně zaměřen. Jsou tu zastoupeny základní psychologické obory: psychologie obecná, psychologie osobnosti, vývojová a sociální psychologie. Ze základních oblastí psychologie aplikované psychologie práce a inženýrská psychologie, pedagogická psychologie a psychologie mentální hygieny. Psychologický výkladový atlas přináší i portréty předních zahraničních a českých psychologů. Vážený výtisk, barevné a černobílé ilustrace. Orientační cena: 250,- Kč.

Psychologické testy

Středisko psychologických služeb

Jakubská 7, 602 00 Brno, tel/fax: 05/4221 4537

Odborný tým vedený PhDr. Evou Komárkovou (dříve Kudličková) Vám v následujícím přehledu nabízí jak nové metody pro rozšíření Vašeho repertoáru, tak i některé inovované, doplňující a upřesňující normy zpracované pro různé skupiny osob. Do rukou se Vám dostanou nejen normy pro jejich použití, ale i další kritéria, která umožní výrazně zvýšit jejich informační hodnotu při stejném čase jejich expozice. Za co nejkratší čas - co nejvíce opravdu kvalitních informací. Vaše objednávky očekáváme již dnes. Jejich vyřízení bude následovat v listopadu 1993. Cena nových metod a metodik se bude pohybovat mezi 220,- 360,- Kč. Doplňující a inovované metody budou stát mezi 180 - 250,- Kč (ceny jsou pouze orientační).

1. Rozhodování v časovém stresu

Zajišťuje způsob a kvalitu řešení středně náročných úkolů v situaci časového nátlaku, která lépe modeluje stav, v nichž naši klienti musí pracovat. Vhodné pro všechny oblasti použití, vhodně koriguje běžné testy inteligence, v interpretaci navazuje na osobnostní rysy. Expozice: 10 minut

2. Logická volba

Zjišťuje schopnost nacházet správná řešení náročnějších úkolů cestou logické konstrukce. Rozšiřuje repertoár náročnějších testů inteligence. Postihuje i proces řešení, čímž se spíše blíží k metodám, zjišťujícím logickou výkonnost. Expozice: 30 minut

3. Technické zaměření

Zjišťuje schopnost řešit středně obtížné úkoly technického zaměření, vyžadující základní znalosti fyziky na úrovni základní školy. Vhodný pro základní profesní orientaci. Expozice: 15 minut

4. Motivační stimuly a jejich použití

Metodika, umožňující získat individuální i skupinové informace z oblasti, těšící se zvýšenému zájmu psychologů i laiků. Expozice: 20 minut pro každou zjišťovanou oblast

DOPLŇUJÍCÍ A INOVOVANÉ NORMY PRO JIŽ VYDANÉ METODY

5. FIRO B	8. TEZADO
6. K - T	9. Názorové řady
7. ICL	10. Ostravský dispozitiv

Ke všem níže uvedeným psychologickým metodám kromě volného prodeje pořádáme i výcvikové semináře s cílem dokonale naučit jejich používání, seznámit s praktickými zkušenostmi jejich aplikace. Účastníci kursů se naučí jejich účelnému zařazování do testových baterií, vytváření nových testových baterií pro základní vyšetření, pro hlubší a rozsáhlejší verze při náročných vyšetřeních, pro splnění zvláštních požadavků (motivace, tvořivost ap.)

Baterie testů základních schopností (BTZS)

BTZS umožňuje získat profil základních schopností a manuálních dovedností. Psychologovi je tím umožněna nejen rychlá orientace, ale i získání spolehlivých informací o základních schopnos-

tech jedince. Baterie obsahuje 12 subtestů v paralelních formách A a B strukturovaných do 9 základních schopností. 8 subtestů je typu papír - tužka, 4 jsou performační. Profilové normy pro ZŠ od 7. tř., učně, studenty gymnázia, studenty VŠ a dělnické profese. Prezentace je individuální i skupinová. Celé vyšetření trvá 2,5 hod, je možné vyšetřit každou zákl. schopnost zvlášť. Aplikace při profes. poradenství, ve zdravotnictví při diagnostice zbytkového pracovního potenciálu. Cena 1190, Kč (papír-tužka) nebo 1490, - Kč za ukázkový komplet včetně performačních testů (desky). Jde o americký test GATB.

POZOR - NEPŘEHLÉDNĚTE : Tento test má kromě jiného i tu velkou výhodu, že není znám mezi veřejností. Tím se z něho stává ještě účinnější diagnostický nástroj.

dr. Eva Komárková

PerLa

laboratoř pro personální a psychologickou diagnostiku

Po dobu více než 4 let a při vyšetřování téměř 2000 klientů byl vyvíjen systém pro testování osob s využitím počítačů kompatibilních s PC.

PerLa nahrazuje celý soubor diagnostických psychologických technik.

A. Vše, co se dosud provádělo či provádí testem tužka papír, tedy všechny druhy osobnostních, zájmových a jiných osobnostních dotazníků, vědomostních, škrtačích a pod. testů.

B. Vše, co se dosud provádělo či provádí použitím jednotlivých elektronických přístrojů. Jinými slovy PerLa umožňuje testovat: různé druhy pozornosti, reakční pohotovost, rychlost a kvalitu rozhodovacích procesů, schopnost dlouhodobé koncentrace pozornosti, odolnost proti monotónní psychické zátěži, vizuální paměť, postřeh, míru zácivku a adaptability při různých úkolech, stálost výkonu a unavitelnost, dispozice k chybným reakcím při únavě nebo stresu, přirozené psychomotorické tempo a kvalitu psychomotorické koordinace.

V kombinaci umožní tyto testy diagnostikovat celou řadu dalších schopností, dispozic a případných poruch a tím zjišťovat předpoklady k úspěšnému výkonu různých profesí.

Originální řešení vyšetřovacího boxu umožní standardní podmínky vyšetření a maximální srovnatelnost výsledků. Všechny hodnoty, naměřené v laboratoři PerLa se automaticky ukládají do databázi. Takto je možno kdykoli se k nim vrátit a opět je rekonstruovat, vypočítat průměry, pásma, normy a pod.

Bližší informace a disketu pro počítač PC/AT s programem, demonstrujícím možnosti laboratoře PerLa, získáte přímo u výrobce na adrese:

HORKEL ELEKTRONIK TEST

742 61 Trnávka u Nového Jičína č. 20

tel.: 0656/91635

Test barevného sémantického diferenciálu

byl vytvořen doc. PhDr. Václavem Štěpěchínem, CSc. a po dobu 16 let ověřován na více než 1500 dětech paní PhDr. Alexandrou Ricklovou.

Test umožní příjemné navázání kontaktu a citlivé poznávání dětí ve věku od 7 do 14 let.

Doc. Dr. Václav Štěpěchín, CSc. uplatnil své zkušenosti, erudici a nápaditost m.j. i při tvorbě originálního Testu barevného sémantického diferenciálu, který v sobě spojuje poznatky a podněty psychologie barev. Vznikla tak původní projektivní metoda aplikovatelná u dětí. Test dlouhodobě ověřovala a obsáhly manuál k testu pro děti zpracovala paní PhDr. Alexandra Ricklová.

Test je jemným nástrojem pro analýzu vztahu dítěte k matce otci, povinností, zábavě, učení, práci atd. Řekne Vám o jeho radostech, strádáních, o depresích, vztahu k lidem - k dospělým i k vlastní osobě. Vypovídá o pocitech méněcennosti, nespokojenosti se životem, o postojích k budoucnosti, k trestům. Odhalí citovou plochost, zvýšenou hladinu úzkosti, častější přemýšlení o smrti, vnitřní neklid, nedostatek zájmu, nezaměřenost, negativismus a další. Test připomíná hru s pastelkami.

Administrace testu trvá cca 20 min. Náročnost vyhodnocování ve fázi počátečního seznamování s testem vynahradí vysoká vypovídací hodnota. V případě možnosti využití počítače lze dobu zpracování podkladů efektivně zkrátit.

Kompletní test včetně manuálu, záznamových archů, sady pastelek předepsaných odstínů a podle Vašeho přání i diskety s programem pro vyhodnocení na počítači, případně bližší informace získáte na adrese:

HORKEL ELEKTRONIK TEST

742 61 Trnávka u Nového Jičína

tel.: 0656/91635

Nová knihovna Středoevropské univerzity v Praze, zaměřená na oblast společenských věd

Tato knihovna zabezpečuje práci Institutu pro výzkum nacionalismu a etnických konfliktů, vedeného Ernestem Gellnerem, ale poskytuje prezentační služby i studentům a vědeckým pracovníkům v oblasti společenských věd.

Knihovna má bohatý fond knih a časopisů, k němuž je umožněn volný přístup během dlouhé otevírací doby. Chod knihovny zajišťují kvalifikovaní knihovníci pracující na úrovni běžné v západoevropských knihovnách s použitím nejlepších informačních technologií. Profil fondu je dán zejména tematikou nacionalismu a etnických konfliktů, ale zahrnuje i širší oblasti sociální psychologie a psychologie práce.

Materiály jsou v mnoha jazycích. Odrážejí různost přístupů

k řešení sociálních problémů, včetně přístupů psychologických. Většina knih je v angličtině. Knihovna je vpravdě moderní. Poskytuje čerstvé informace z psychologie a příbuzných oborů.

Adresa knihovny je: Library of the Central European University, Táboritká 23, PO BOX 114, 130 87 Praha 3.

J. Hoskovec

Muzeum S. Freuda ve Vídni

Toto muzeum v Berggasse 19, Wien IX., bylo otevřeno v roce 1971. Navštívil jsem ho tehdy, brzy po jeho otevření. Při nedávné návštěvě, v srpnu 1993, jsem viděl, jak značně se v něm rozrostla odborná dokumentace. Dnes se vystavuje několik set exponátů, převážně obrazových. V muzeu je sbírka prvotisků Freudových děl, sbírka překladů, spisů Anny Freudové i knížek, které měla ve své knihovně, knih o S. Freudovi a psychoanalýze, část jeho sbírky antických sošek a dalších memorábilů. Muzeum ukazuje S. Freuda v širokých kulturních souvislostech druhé poloviny 19. a prvních čtyř dekad 20. století. Návštěvníci přicházejí z celého světa. Sbírkou je možno vidět kterýkoli den (včetně soboty, neděle i svátečních dnů) vždy od 9.00 do 16.00. Vstupné je 60.-Sch., 40.-Sch. pro studenty. V domě sídlí Společnost S. Freuda pro psychoanalýzu. Knihovna společnosti je otevřena ve středu a pátek od 9.00 do 12.30, v úterý od 15.00 do 18.00 a v sobotu od 10.00 do 13.00 (tel. 3199177, fax 340279). Sekretariát společnosti je otevřen od pondělí do pátku od 9.00 do 15.00 (tel. /1/3191596/). To vše je dobrým základem pro lepší informovanost o odkazu díla S. Freuda.

J. Hoskovec

R. M a k k r e e l

DILTHEY: PHILOSOPHER OF HUMAN STUDIES.

With corrections and new afterword.
Princeton University Press, 1992, 480 s.

Jsou autoři (konkrétně W.J. Wolman, *Contemporary theories and systems of psychology*, 1960, s.42), kteří hledí na Diltheye (1833 - 1911), spolu s I. P. Pavlovem a S. Freudem, jako na pilíře psychologie 20. století. Dlouhá desetiletí, omezující přístup k alternativám marxistické psychologie, zanechala u českých psychologů zvýšený zájem o "zakázané ovoce". Jedním z těchto plodů je i Diltheyův "model psychologie", kladoucí důraz na chápání (Verstehen) a smysl psychologického dění. Jeho studie, vesměs kratší, se týkaly témat jako jsou básnická představitost (1878), popisná vs. analytická psychologie (1894), individualita (1895/96), a psychologické struktury (1905).

Úplné vydání jeho sebraných spisů vyšlo v letech 1914-1974. První svazek je "Úvod do duchověd" (německy *Geisteswissenschaften*, česky vyšlo v r. 1901). V angličtině výraz "human studies" zahrnuje "humanities" (jazyky, literaturu, filozofii a dějiny)

a "social sciences" (včetně psychologie, sociologie, ekonomiky a kulturní antropologie). "Úvod do duchověd" má podtitul "Pokus podat základy pro studium společnosti a dějin". Dilthey sám zahrnuje pod pojem "duchovědy" filozofii, ("duchovědnou") psychologii, estetiku a historii. Jejich protikladem jsou vědy přírodní (*Naturwissenschaften*).

Zatím co v duchovědách se snažíme pochopit smysl, přírodní vědy "vysvětlují" (erklaren). Podle Diltheye "přírodu vysvětlujeme, duševní život chápeme". Dilthey nebyl spokojen s tradiční psychologií, zdůrazňující smyslové vnímání a kognitivní procesy. Jako historik mu šlo o pochopení konkrétních historických osobností s jejich cíly, motivy a cíly. Je nutno je nedrobit na části (zergliedern), ale zaměřit se na osobnosti jako celky zapojené do sociální a historické reality.

Diltheyova "popisná" psychologie buduje na vnitřní zkušenosti, na zážitcích (Erlebnisse), ne vjemech (Empfindungen). Zdůrazňuje celistvost a plynulost duševního života, čímž připomíná Williama Jamese a jeho pojem "proud vědomí" (stream of consciousness).

Každý pokus podat důsledný obraz Diltheyovy psychologie naráží na fakt, že během života měnil své názory a to i na otázky tak základní, jako je vztah psychologie k ostatním sociálním vědám.

Diltheyovo psychologické myšlení vzkřísil a rozpracoval po uplynutí řady let Eduard Spranger (1882 - 1963), specialista v pedagogice, autor monografie "Wilhelm Dilthey" (1912) a spisu o základech vědecké historie (1905), formách života (Lebensformen, 1913), lidských typech (1913), a o psychologii jinošství.

Pro českého čtenáře důležitým zdrojem informací o Diltheyově přínosu a významu pro psychologii je spis R. Muellera, Freienfelse, "Psychologie přítomnosti", jehož překlad vyšel r. 1937 (s. 159 - 170). Kdo další nově oživí Diltheyovo a Sprangerovo dílo v České republice?

J. Brožek, J. Hoskovec

Volná místa

Kolektiv Denního sanatoria informuje, že se na Horní Palatě uvolnila místa SZP (na celý úvazek), půl úvazku psychiatra (podmínkou atestace 1.st.) a 0,6 úvazku psychologa. Chtěli bychom přijmout lidi, kteří jsou na psychoterapii orientovaní, proto volíme tento způsob inzerce. Pokud byste ve svém okolí věděli o někom vhodném, budeme Vám vděční za podání zprávy.
DS Horní Palata, U Nesypky 28, Praha 5, tel.: 547725, 521070